

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/365/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1111229731
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 10. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Juraj Považan
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2014:1111229731.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Považana a členov senátu JUDr. Blanky Malichovej a JUDr. Milana Chalupku, v právnej veci navrhovateľa: W. Z.W., R.. X.X.XXXX, D. K., Č. K.O. Č.. XXX, zast. JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, advokátom v Bratislave, Kutlíkova 17, proti odporcovi: Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava, o náhradu škody, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I v Bratislave zo dňa 25. marca 2013 č.k. 24C/144/2011-116 a odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu rovnakého súdu zo dňa 21. mája 2013 č.k. 24C/144/2011-132 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e** .
Odporcovi nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.
Napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e** .

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa tento domáhal náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, a to náhrady majetkovej ujmy vo výške 1.798,- eur, a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 200.000,- eur.

Vychádzal zo zistenia, že v trestnej veci poškodeného J. I. I. proti V. K. I. a spol., sp. zn. XT XX/XX, vydal Krajský súd v Banskej Bystrici dňa 28.02.2008, odsudzujúci rozsudok, ktorý potvrdil aj Najvyšší súd SR, a svojim uznesením zo dňa XX.XX.XXXX, I. U.. XTo XX/XXXX, zamietol odvolanie jednak obžalovaných K. I., S. J., W. W., Q.X. J., X. Z., V. H. a taktiež aj krajského prokurátora. Z odôvodnenia odsudzujúceho rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici vo veci obv. K.

- 2 -

I. a spol., sp.zn. XT XX/XX vyplýva, že navrhovateľ utrpel zranenia, následkom ktorých predpokladaná doba trvania práceneschopnosti by v prípade jeho pracovnej činnosti predstavovala časové obdobie v dĺžke cca 4 týždne. Zranenia a bolesť navrhovateľa boli spôsobené v dôsledku protiprávneho konania odsúdených: K. I. O. S. J., ktorí v súvislosti s výkonom právomoci orgánu verejnej moci inému mučením spôsobili telesné a duševné utrpenie, takýto čin spáchali najmenej s dvoma osobami, závažnejším spôsobom konania (so zbraňou, po dlhší čas, na viacerých osobách) a na osobe, ktorej bola obmedzená osobná sloboda v súlade so zákonom, čím spôsobili navrhovateľovi ťažkú ujmu na zdraví. Za uvedený skutok boli Krajským súdom Banská Bystrica uznaní vinnými zo spáchania zločinu mučenia a iného neľudského alebo krutého zaobchádzania podľa § 420 ods. 1, ods. 2 písm. a), b), e), ods. 3 písm. a) Tr. zákona č. 300/2005 Z.z s poukazom na ustanovenie § 138 ods. 1 písm. a), b), j), Tr. zákona č. 300/2005 Z.z. Odsúdení K. I., S. J., W. W.J., X. Z., K. B. O. V. H., spáchali uvedené trestné činy v súvislosti s výkonom právomoci orgánu verejnej moci ako príslušníci Policajného zboru SR, Obvodného oddelenia Policajného zboru SR v Revúcej resp. v Jelšave. Z predmetného rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici súd prvého stupňa tiež zistil, že súd uznal za vinného aj samotného navrhovateľa, a to zo spáchania trestného činu násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a Tr. zák. č.

140/1961 Zb. spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Tr.zák. č.140/1961 Zb., keď dňa 5.7.2001 pri dome O. H. v Magnezitovciach spoza oplotenia domu sa navrhovateľ spolu s N. I. a J. I. ml. vyhrážali O. H. a najmä V. H. usmrtením, vulgárne im nadávali a poškodili oplotenie, pričom vyhrážky usmrtením vzbudili u O. H., V. H. a ich príbuzných dôvodnú obavu, že ich uskutočnia.

V zmysle rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici v časti špecifikácie zranení a nároku poškodeného navrhovateľa na bolesť z obsahu znaleckého posudku č. 117/2001 vyhotovenom N.. K.. C. K. O. K.. F.J. Š., z Ústavu súdneho lekárstva MFN, 036 01 Martin, ako aj z II. doplnku ku znaleckému posudku č. XXX/XXXX vyplýva, že navrhovateľovi prináleží za spôsobenú bolesť bolesť vo výške 116,25 bodov.Navrhovateľ dňa 19.3.2010 doručil Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenú pri výkone verejnej moci.

Navrhovateľ svoj nárok odvodil od nesprávneho úradného postupu, ktorého sa mali dopustiť príslušníci Obvodného oddelenia Policajného zboru v Revúcej resp. v Jelšave pri výkone verejnej moci dňa 5.7.2001 tým, že sa dopustili na navrhovateľovi zločinu mučenia a iného neľudského alebo krutého zaobchádzania ako aj zneužitia právomoci verejného činiteľa.

- 3 -

5Co/365/2013-149

5Co/366/2013

Nakoľko k nesprávnemu úradnému postupu príslušníkov PZ došlo za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., t.j. dňa 5.7.2001, súd na daný prípad aplikoval zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

V Vzhľadom na odporcom vznesenú námietku premlčania práva súd prvého stupňa konštatoval, že pri premlčaní práva na náhradu škody - uplatneného bolestného podľa § 22 zákona č. 58/1969 Zb. je ustanovená kombinovaná premlčacia doba, a to subjektívna - tri roky a objektívna - desať rokov. Ich začiatok je upravený odlišne. Obidve premlčacie doby začínajú plynúť, plynú a končia sa nezávisle od seba. Ich vzájomný vzťah je taký, že ak sa skončí plynutie jednej z nich, právo sa premlčí, a to aj napriek tomu, že poškodenému ešte plynie druhá premlčacia doba. Subjektívna premlčacia doba totiž môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže presiahnuť. Subjektívna premlčacia doba je v danom prípade trojročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku poškodeného týkajúcu sa jeho vedomosti o škode a vedomosti o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá, teda o zodpovednom subjekte. Pri posudzovaní otázky, kedy sa poškodený dozvedel o škode a kto za ňu zodpovedá, treba vychádzať z preukázanej skutočnej vedomosti poškodeného o týchto prvkoch (nestačí teda len možnosť dozvedieť sa o nich) a len vtedy začne poškodenému plynúť subjektívna premlčacia doba. Pokiaľ ide o právo na náhradu škody spôsobenej na zdraví, platí len subjektívna premlčacia doba, v danom prípade tri roky od kedy sa poškodený dozvedel o škode. Nemožno súhlasiť s tvrdením navrhovateľa, že pri nárokoch na náhradu škody na zdraví neplynú žiadna premlčacia lehota, resp. že ak bola spôsobená škoda na zdraví, má poškodený právo požadovať náhradu bez časového obmedzenia. Uvedený výklad by znamenal zavedenie právnej neistoty do právnych vzťahov, kedy by poškodený mohol neobmedzene sa domáhať voči škodcovi náhrady škody na zdraví, hoci o jej existencii mal vedomosť už oveľa skôr.

Pri posudzovaní otázky, kedy sa poškodený dozvedel o tom, kto za škodu zodpovedá, je treba vychádzať z preukázanej vedomosti poškodeného. Stačí, aby skutkové okolnosti, ktorými poškodený disponuje, boli spôsobilé urobiť záver o tom, kto zodpovedá za škodu, ktorá mu vznikla. Rozhodujúce je, kedy sa poškodený o skutkových okolnostiach preukázateľne dozvedel, a nie či a kedy si mohol na ich základe vytvoriť právny záver o zodpovednosti určitej osoby. Vedomosť poškodeného o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá, ako predpoklady začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby musia byť splnené kumulatívne. O tom, kto za škodu zodpovedá, sa poškodený dozvie vtedy, keď zistí skutkové okolnosti rozhodujúce pre vymedzenie zodpovedného subjektu a o škode sa poškodený dozvie vtedy, keď zistí skutkové okolnosti, z ktorých možno vyvodí vznik škody a približne aj jej rozsah.

Zákon č. 58/1969 Zb. v § 22 ods. 1 odvíja začiatok plynutia premlčacej doby len

- 4 -

od okamihu, kedy sa poškodený dozvedel o škode, citované ustanovenie teda nepožaduje súčasne aj vedomosť poškodeného o tom, kto za škodu zodpovedá. Neobstojí teda argument navrhovateľa, že o škodcovi sa dozvedel až na základe právoplatného trestného rozsudku (právoplatnosťou uznesenia NS SR sp. zn. 5To XX/XXXX U. A. XX.X.XXXX), nakoľko ako už bolo uvedené vyššie, pri posudzovaní otázky, kedy sa poškodený dozvie o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá, je rozhodujúci okamih, kedy zistí skutkové okolnosti rozhodujúce pre vymedzenie zodpovedného subjektu. Nejde tu teda vôbec o to, či sa škodca dopustil konania, ktoré napĺňa skutkovú podstatu niektorého z trestných činov, ale len o to, či svojím konaním spôsobil majetkovú stratu poškodeného. Navrhovateľ zistil skutkové okolnosti ohľadne škodcov už na začiatku trestného stíhania, pričom aj navrhovateľ bol v tomto istom trestnom konaní stíhaný pre trestný čin násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi, a teda musel sa priebežne

oboznamovať aj s obsahom trestného spisu, najneskôr dňa 28.2.2008, kedy prvostupňový Krajský súd v Banskej Bystrici vo veci sp. zn. XT XX/XX vyhlásil odsudzujúci rozsudok, v ktorom je podrobne popísaný skutkový stav veci ako aj konkrétne mená a adresy škodcov ako aj právna kvalifikácia skutkov. Aj v prípade, že by sa od tohto dňa začala počítať trojročná subjektívna premlčacia lehota, tak by k premlčaniu práva na náhradu škody na zdraví došlo dňom 28.2.2011 (v danom prípade nebolo potrebné nárok predbežne prerokovávať, takže by tu nedošlo k predĺženiu lehoty o ďalších 6 mesiacov, ale ak by aj bolo potrebné nárok predbežne prerokovávať, tak by premlčacia doba uplynula dňom 28.8.2011). V danom prípade návrh na začatie konania bol na súd doručený až dňa 16.9.2011, teda po uplynutí subjektívnej premlčacej doby.

Námietku navrhovateľa, že subjektívna premlčacia doba začína plynúť až okamihom nadobudnutia právoplatnosti trestného rozsudku, vyhodnotil súd prvého stupňa ako nedôvodnú. Mal za to, že navrhovateľ sa dozvedel o tom kto za škodu zodpovedá najneskôr vo februári roku 2008, aj keď je nepochybné, že navrhovateľ o osobách škodcov vedel už na začiatku trestného konania v roku 2002, v tomto čase vedel aj to, že škodcovia boli príslušníci PZ a že škodu spôsobili pri výkone právomoci verejných činiteľov. O skutočnosti, že mu škodu na zdraví spôsobili policajti a to pri výkone ich právomocí, ako verejní činitelia, sa navrhovateľ dozvedel už v deň škodovej udalosti, t.j. dňa 5.7.2001, a nie až z uznesenia NS SR sp. zn. 5To XX/XXXX U. A. XX.X.XXXX.

Pokiaľ ide o samotnú výšku škody, bodové ohodnotenie bolestného bolo vyčíslené najneskôr dňa 7.3.2002, kedy bol vypracovaný II. Doplnok k znaleckému posudku s názvom určenie bolestného (navrhovateľa sa týka bod B. posudku) znalcami N.. C. K., K.. F. Š. z Ústavu súdneho lekárstva MFN Martin. V tomto posudku bolo celkové ohodnotenie bolestného u navrhovateľa určené na 116,25 bodov. Navrhovateľ sa v návrhu odvoláva na vyššie uvedený znalecký posudok, pričom aj bodové ohodnotenie je rovnaké ako si navrhovateľ uplatňuje v žalobnom návrhu. Z toho je teda zrejmé, že navrhovateľ sa o výške škody dozvedel dňa 7.3.2002, kedy bol vyhotovený znalecký posudok, ktorý

- 5 -

5Co/365/2013-150

5Co/366/2013

presne vyčíslil bodové ohodnotenie bolesti a jeho peňažnú výšku, najneskôr dňa 28.2.2008, kedy prvostupňový Krajský súd v Banskej Bystrici vo veci sp. zn. XT XX/XX rozhodol.

Na základe uvedeného mal súd prvého stupňa za to, že nárok navrhovateľa v časti bolestného je premlčaný, nakoľko navrhovateľ sa o osobách škodcov a o škode dozvedel najneskôr vo februári 2008. V danom prípade trojročná subjektívna premlčacia doba ohľadne bolestného začala najneskôr plynúť vo februári 2008 a uplynula vo februári 2011. Keďže navrhovateľ žalobný návrh doručil súdu dňa 16.9.2011, teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby a odporca v konaní namietol premlčanie, súd musel žalobný návrh v časti náhrady majetkovej ujmy z tohto dôvodu ako premlčaný nárok zamietnuť.

Pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je zrejmé, že zákon č. 58/1969 Zb. náhradu nemajetkovej ujmy neupravuje, táto skutočnosť však sama o sebe neznamená, že takúto náhradu nie je možné priznať.

Pri výklade zákona č. 58/1969 Zb. tak, aby bol tento výklad konformný s Ústavou SR treba prijať záver, že pod pojmom náhrada škody treba rozumieť aj škodu vo forme nemajetkovej ujmy. Zákon č. 514/2003 Z.z. už tento pojem výslovne upravuje, pričom jeho cieľom je to isté ako u zákona č. 58/1969 Zb. a to odškodniť osoby za škodu, ktorá im vznikla nezákonným rozhodnutím prípadne nesprávnym úradným postupom orgánov štátnej moci. Keby sa nepripustila možnosť odškodnenia nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 58/1969 Zb., tak by poškodené osoby, ktorým škoda vznikla z tohto dôvodu pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z.z., boli oproti osobám, ktorým škoda vznikla z toho istého dôvodu avšak už za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z. znevýhodnené a nedošlo by u nich k odškodneniu nemajetkovej ujmy, ktorá im preukázateľne vznikla, čím by došlo k odopretiu spravodlivosti. To znamená, že napriek tomu, že Slovenská republika je demokratický a právny štát (čl. 1 Ústavy SR), tieto osoby by nemali k dispozícii žiadny účinný právny prostriedok nápravy a odškodnenia (vo forme nemajetkovej ujmy) za takúto ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

V predmetnej veci bolo preukázané, že neoprávneným konaním odporcu resp. jeho nesprávnym úradným postupom bolo jedným činom zasiahnuté do práva na zdravie a ľudskú dôstojnosť navrhovateľa a to dňa 5.7.2001, ktorý nastal momentom jeho mučenia a ktorého následky v podobe rôznej formy citovej ujmy u navrhovateľa stále pretrvávajú. Navrhovateľ mohol svoje právo na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vykonať prvýkrát 6. 7. 2001. Od tohto dňa začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá skončila dňa 6.7.2004. Navrhovateľ však svoju žalobu na náhradu nemajetkovej ujmy podal na súde až dňa

- 6 -

16.9.2011, teda po uplynutí premlčacej doby. Vzhľadom na to súd prvého stupňa konštatoval, že nárok navrhovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla v dôsledku nesprávneho úradného postupu príslušníkov PZ, je premlčaný, pričom k jeho premlčaniu došlo ešte v roku 2004.

Pokiaľ navrhovateľ v priebehu konania argumentoval aj tým, že z viacerých medzinárodnoprávných dokumentov a prípadov vyplýva, že v prípade mučenia a iného neľudského a krutého zaobchádzania sa vnútroštátne normy obmedzujúce nárok na náhradu škody poškodených neaplikujú, že neoprávnený zásah do osobností poškodených spočívajúci v extrémnom a obzvlášť závažnom konaní príslušníkov PZ, ktorí ho mučili, krutým a neľudským spôsobom zaobchádzali s ním, v dôsledku čoho utrpel závažné poranenia a psychickú traumu, predpokladá extrémnu a obzvlášť vysokú, avšak na druhej strane primeranú náhradu škody v podobe nemajetkovej ujmy a aplikácia inštitútu premlčania by v predmetnom prípade znamenala rozhodnutie v rozpore s princípmi medzinárodného práva, súd konštatoval, že v danom prípade neposudzoval nepremlčateľnosť trestného stíhania za uvedené zločiny, ale nároky na náhradu škody vyvolanej týmito trestnými činmi. Pre tieto nároky však nepremlčateľnosť nevyplýva ani z navrhovateľom citovaných medzinárodných dokumentov. Uvedená nepremlčateľnosť sa teda nevzťahuje na nároky na náhradu škody, ale na samotné spáchanie týchto trestných činov (účelom je aby boli páchatelia týchto činov potrestaní bez ohľadu na to aká dlhá doba uplynula od spáchania týchto zločinov).

Samotné premlčanie týchto nárokov nie je však obmedzením tohto práva. Zavedenie premlčacej lehoty nie je obmedzovaním práva domáhať sa náhrady škody, ale predstavuje prvok stability v právnych vzťahoch, nedochádza tu teda k obmedzovaniu uplatnenia nárokov na náhradu škody, ale len k ich premlčaniu, nárok však zostáva zachovaný. Je vecou poškodeného, či si takýto nárok uplatní alebo neuplatní. Súd sa nestotožnil s argumentáciou navrhovateľa, že nároky na náhradu škody spôsobenej trestným činom mučenia a neľudského a krutého zaobchádzania nepodliehajú premlčaniu, pretože v takom prípade by sa narušila právna stabilita, pokiaľ by sa náhrada škody spôsobená trestným činom mučenia, neľudského a krutého zaobchádzania vyňala z premlčania. Vzhľadom na vyššie uvedené súd prvého stupňa konštatoval, že nároky navrhovateľa sú premlčané, a pretože odporca v konaní vzniesol námietku premlčania, nemohol rozhodnúť inak ako návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietnuť.

O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 O.s.p., v konaní úspešnému odporcovi trovy konania nevznikli, resp. tento žiadnu náhradu trov konania neuplatnil a preto mu súd náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie navrhovateľ. Bol toho názoru, že začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je späť s dorúčením (oznámením) právoplatného rozsudku, keď poškodený sa o tom, kto škodu spôsobil a kto za ňu

- 7 -

5Co/365/2013-151

5Co/366/2013

zodpovedá dozvedel až na základe takéhoto rozhodnutia. V opačnom prípade by navrhovateľ škodcu musel označiť skôr, než bola jeho zodpovednosť ustálená v právoplatnom rozhodnutí. V danom prípade sa navrhovateľ dozvedel, že bývalí príslušníci Policajného zboru SR spáchali trestné činy v súvislosti s výkonom právomoci orgánu verejnej moci až právoplatnosťou uznesenia Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. X T., až kedy sa dozvedel o možnosti domáhať sa náhrady podľa zák. č. 58/1969 Zb. Nesúhlasil s tým, že ustanovenie § 22 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. nepožaduje vedomosť poškodeného o tom, kto za škodu zodpovedá. Podporne poukázal na ustanovenie § 106 Občianskeho zákonníka, ktorý jednoznačne vyžaduje aj vedomosť o osobe škodcu, opačný výklad by pripravil poškodeného o možnosť domáhať sa náhrady škody, keďže by nedokázal správne označiť odporcu. Zotval tiež na tom, že v zmysle zák. č. 58/1969 Zb. pri škode na zdraví má poškodený právo požadovať náhradu bez časového obmedzenia, čo je v súlade s medzinárodným právom. Nakoniec poukázal na uznesenie Európskeho parlamentu odporúčajúce Komisii pri premlčacej dobe pre cezhraničné nároky na náhradu škody pri ujmách na zdraví a usmrtení premlčaciu dobu aspoň štvorročnú, z premlčania by pritom mali byť vyňaté škody pri terorizme, mučení alebo otroctve. Navrhol preto odvolaciemu súdu zrušenie napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa a jeho vrátenie tomuto na ďalšie konanie.

V podaní zo dňa 28. februára 2014 označenom ako doplnenie odvolania navrhovateľ upozornil na možný nesúlad odporcom vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka s poukazom na viaceré tam označené rozhodnutia súdov.

Uznesením zo dňa 21. mája 2013 súd prvého stupňa uložil navrhovateľovi povinnosť zaplataenia súdneho poplatku za odvolanie vo výške 20 euro, podľa položky č. 7a Sadzobníka súdnych poplatkov ako prílohy zák. č. 71/1992 Zb. Proti tomuto uzneseniu rovnako včas podal odvolanie navrhovateľ argumentujúc tým, že súdny poplatok v zmysle označenej položky bol do sadzobníka doplnený s účinnosťou od 1. októbra 2012, v zmysle prechodného ustanovenia § 18ca zák. č. 71/1992 Zb. z úkonov navrhnutých alebo za konanie začaté do 30. 9. 2012 sa vyberajú poplatky podľa predpisov účinných do 30. 9. 2012,

aj keď sa stanú splatnými po 30. 9. 2012. Súdne konanie bolo začaté podaním návrhu navrhovateľa na súde dňa 16. septembra 2011, súdny poplatok za odvolanie by sa preto vyberať nemal, pričom navrhovateľ navyše spĺňa podmienky pre oslobodenie od súdneho poplatku.

Odvolačný súd prejednal obe odvolania navrhovateľa v rozsahu a z dôvodov odvolaní podľa § 212 ods. 1 O.s.p. na odvolacom pojednávaní podľa § 214 ods. 1 O.s.p., dospel pritom k záveru, že ani jedno z odvolaní dôvodné nie je.

Podľa § 20 zákona č. 58/1969 Zb. platí, že pokiaľ tento zákon neustanovuje niečo iné, riadia sa právne vzťahy ním upravené ustanoveniami Občianskeho

- 8 -

zákonníka. Právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v ustanovenej dobe; na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Premlčanie je uplynutie času stanoveného v zákone na vykonanie práva, ktorý uplynul bez toho, že by právo bolo vykonané, v dôsledku čoho môže povinný subjekt čeliť súdnemu uplatneniu práva námietkou premlčania. Účelom inštitútu premlčania je na jednej strane viesť oprávneného (veriteľa) k tomu, aby v prípade nesplnenia záväzku povinným (dlžníkom) zbytočne neodkladal uplatnenie svojho práva, na druhej strane poskytnúť dlžníkovi nástroj na obranu proti veriteľovi, ktorý svoje právo neuplatnil v stanovenej lehote. Premlčacou dobou sa rozumie doba, v ktorej musí byť vykonané právo, aby nedošlo k jeho premlčaniu. Vznesenie tejto námietky nemá za následok zánik samotného práva; dlžníkom účinne vznesená námietka premlčania bráni súdnej vymáhateľnosti premlčaného práva. Námietka premlčania môže byť úspešne uplatnená len za predpokladu, že sa veriteľ svojho práva behom premlčacej doby nedomáhal uplatnením na súde.

Podľa § 22 ods. 1 až 3 zákona č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou na uplatnenie práva na náhradu škody zrušenie rozhodnutia, plynie premlčacia doba odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia. Najneskôr sa toto právo premlčí za desať rokov odo dňa, keď poškodenému bolo doručené (oznámené) nezákonné rozhodnutie, ktorým bola spôsobená škoda; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví. Ak je potrebné nárok predbežne prerokovať na ústrednom orgáne (§ 9 ods. 1), premlčacia doba odo dňa podania žiadosti do skončenia prerokovania, najdlhšie však po dobu šiestich mesiacov, neplynie.

Poškodený sa v zmysle ust. § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. (rovnako ako v zmysle ust. § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka) dozvie o škode vtedy, keď zistí skutkové okolnosti, z ktorých možno odôvodniť vznik škody a orientačne (približne) i jej rozsah (tak, aby bolo možné aspoň približne určiť výšku škody v peniazoch).

V danom prípade bol nárok na náhradu škody uplatnený titulom zodpovednosti za nesprávny úradný postup orgánu štátu, ku ktorému došlo dňa 6. júla 2001, začiatok plynutia premlčacej doby nie je tak možné odvíjať od právoplatnosti či oznámenia rozhodnutia v trestnej veci, ktorým bola ustálená trestnoprávna zodpovednosť páchatel'ov trestnej činnosti. Skutkové okolnosti, z ktorých navrhovateľ mohol odôvodniť vznik škody a jej rozsah, boli tomuto známe už dňa 6. júla 2001, presná výška škody vyplýva zo znaleckého posudku zo dňa 7.3.2002, ktorý presne vyčíslil bodové ohodnotenie bolesti a jeho peňažnú výšku. Od týchto dátumov potom začala plynúť trojročná subjektívna premlčacia doba podľa ust. § 22 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. Podľa tohto ustanovenia sa právo na náhradu škody premlčí za 3 roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Toto ustanovenie neuvádza ako predpoklad začiatku plynutia premlčacej doby, okrem

- 9 -

5Co/365/2013-152

5Co/366/2013

vedomosti poškodeného o škode i vedomosť poškodeného o tom, kto za škodu zodpovedá. Uvedená úprava na rozdiel oproti úprave podľa ust. § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka vychádza z toho, že subjektom zodpovedným podľa zák. č. 58/1969 Zb. je vždy štát (§ 18 a § 25 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb.). Pre zistenie počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v zmysle citovaného ustanovenia nie je preto potrebné zaoberať sa vedomosťou poškodeného o osobe škodcu (§ 18 a § 25 ods. 1 citovaného zákona). Otázkou, ktorý orgán vystupuje v mene štátu v právnych vzťahoch upravených v tomto zákone rieši ust. § 25 ods. 2 a § 9 ods. 1 citovaného zákona.

Vzhľadom na skutočnosť, že subjektívna 3-ročná premlčacia doba navrhovateľovi uplynula najneskôr dňa 7. marca 2005 (pri práve na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch dňa 6. júla 2004) a návrh na začatie konania bol podaný na súde dňa 16. septembra 2011, správne dospel súd prvého stupňa k záveru, že nárok navrhovateľa na náhradu škody je so zreteľom k ust. § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. premlčaný.

Pokiaľ je premlčanie práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom zákonom o zodpovednosti za škodu upravené, nie sú splnené predpoklady na použitie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 430/2011 z 18. januára 2012).

Uznesenie Európskeho parlamentu obsahujúce odporúčania pre Komisiu týkajúce sa premlčacej doby pre cezhraničné nároky na náhradu škody v prípadoch ujmy na zdraví a smrteľných úrazov (2006/2014(INI)) vychádza z konštatovania, že keďže v Európe existujú rozdiely pokiaľ ide o premlčacie doby, začiatok plynutia premlčania, dátum zistenia škody, možnosť prerušenia alebo zastavenia plynutia premlčacej doby, predkladanie dôkazov a vznesenie námietky premlčania, a keďže miera týchto rozdielov môže viesť k neželateľným dôsledkom pre obeť nehôd v cezhraničných sporoch tým, že predstavuje prekážku v prípadoch, keď zranené osoby uplatňujú svoje práva v iných členských štátoch, než je ich vlastný členský štát, v niektorých prípadoch k tomu môže dochádzať aj v ich vlastnom členskom štáte, a sú nútené spoliehať sa na právo iného štátu, sa súdnej veci nijako nedotýka, keď navrhovateľ uplatňoval nárok na náhradu škody podľa vnútroštátneho práva Slovenskej republiky.

Ohľadom namietaného rozporu odporcom vznesenej námietky premlčania práva so zásadou dobrých mravov (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka) odvolací súd konštatuje, že uplatnenie námietky premlčania môže byť výnimočne výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi za situácie, pokiaľ by táto námietka bola iba prostriedkom umožňujúcim značne poškodiť účastníka právneho vzťahu, rozpor uplatnenia námietky premlčania s dobrými mravmi nemožno vyvodzovať len z okolností a dôvodov spojených s uplatneným nárokom, ale i z okolností, za ktorých

- 10 -

bola táto námietka uplatnená. Vo všeobecnosti tento rozpor je tak možné hodnotiť pri situáciách, kedy je uplatnenie námietky premlčania výrazom zneužitia práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil, voči ktorému by za takejto situácie zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil. Navrhovateľ však v danom prípade nijako neobjasnil také okolnosti, ktoré by mu bránili v riadnom uplatnení práva na súde, a to tak v časti náhrady škody na zdraví potom, čo dokonca i výška škody bola na základe znaleckého posudku celkom jasne určená, resp. v časti náhrady nemajetkovej ujmy. Navrhovateľ zostal po dobu viac ako 10 rokov ohľadom uplatnenia svojich oprávnených nárokov absolútne nečinný, pričom v ich uplatnení mu nebránila žiadna objektívna prekážka, nemožno potom z jeho strany namietat, že by odporcom vznesená námietka premlčania bola v rozpore s dobrými mravmi resp. výrazom zneužitia práva na úkor navrhovateľa.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov mal odvolací súd preukázanú vecnú správnosť napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, čo viedlo k jeho potvrdeniu podľa § 219 ods. 1 O.s.p.

Pre oprávnenie vyberať poplatok za konanie v zmysle príslušných ustanovení zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch (ZSP) treba rozumieť tak konanie o návrhu vo veci samej pred prvostupňovým súdom, ako aj konanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa vo veci samej. Vyplýva to z ust. § 6 ods. 2 vety prvej ZSP, podľa ktorého ak je sadzba poplatku ustanovená za konanie, rozumie sa tým konanie na jednom stupni. Poplatková povinnosť v zmysle ust. § 5 ods. 1 písm. a/ ZSP vzniká (okrem iného) i podaním odvolania, ak je poplatníkom odvolateľ.

Z vyššie uvedeného je potrebné vyvodiť, že odvolacie konanie je pre účely súdpoplatkovej úpravy konaním spoplatňovaným samostatne od konania prvostupňového, hoci niet pochýb, že odvolacie konanie je integrálnou súčasťou súdneho konania ako takého.

Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ podal odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa dňa 16. mája 2013, kedy začalo odvolacie konanie (konanie o odvolaní), ktorým dňom i vznikla navrhovateľovi poplatková povinnosť v zmysle ust. § 5 ods. 1 písm. a/ ZSP v spojení s Položkou 7a Sadzobníka súdnych poplatkov, zavedenou s účinnosťou od 1. októbra 2012 (zák. č. 286/2012 Z.z.), je rozhodnutie súdu prvého stupňa o súdpoplatkovej povinnosti (uznesenie prvostupňového súdu zo dňa 21. mája 2013 č.k. 24C/144/2011-132) vecne správne, čo viedlo odvolací súd k jeho potvrdeniu v zmysle ust. § 219 ods. 1 O.s.p.

Samotné konštatovanie navrhovateľa v odvolaní, že tento spĺňa predpoklady pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, nie je návrhom na priznanie takéhoto oslobodenia v zmysle ust. § 138 ods. 1 O.s.p., ktorý navyše musí obsahovať dokladovanie pomerov v zmysle ust. § 138 ods. 2 O.s.p.

- 11 -

5Co/365/2013-153

5Co/366/2013

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. s použitím § 224 ods. 1 O.s.p. tak, že v odvolacom konaní plne úspešnému odporcovi ich náhradu nepriznal, pretože náhradu trov odvolacieho konania neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.